

DEK-TMK, "Afşin-Elbistan Linyit Havzası Bölgesel Kalkınma Projesi"ni açıkladı...

AFŞİN-ELBİSTAN'A BÖLGESEL KALKINMA ÖNERİSİ

Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi (DEK-TMK), "Afşin-Elbistan Linyit Havzası Bölgesel Kalkınma Projesi" çalışmasını açıkladı. Bölgenin linyit rezervinin değerlendirilmesinin önemine dikkat çekilirken, çalışmanın bölgesel kalkınma projesi olarak ele alınması istendi.

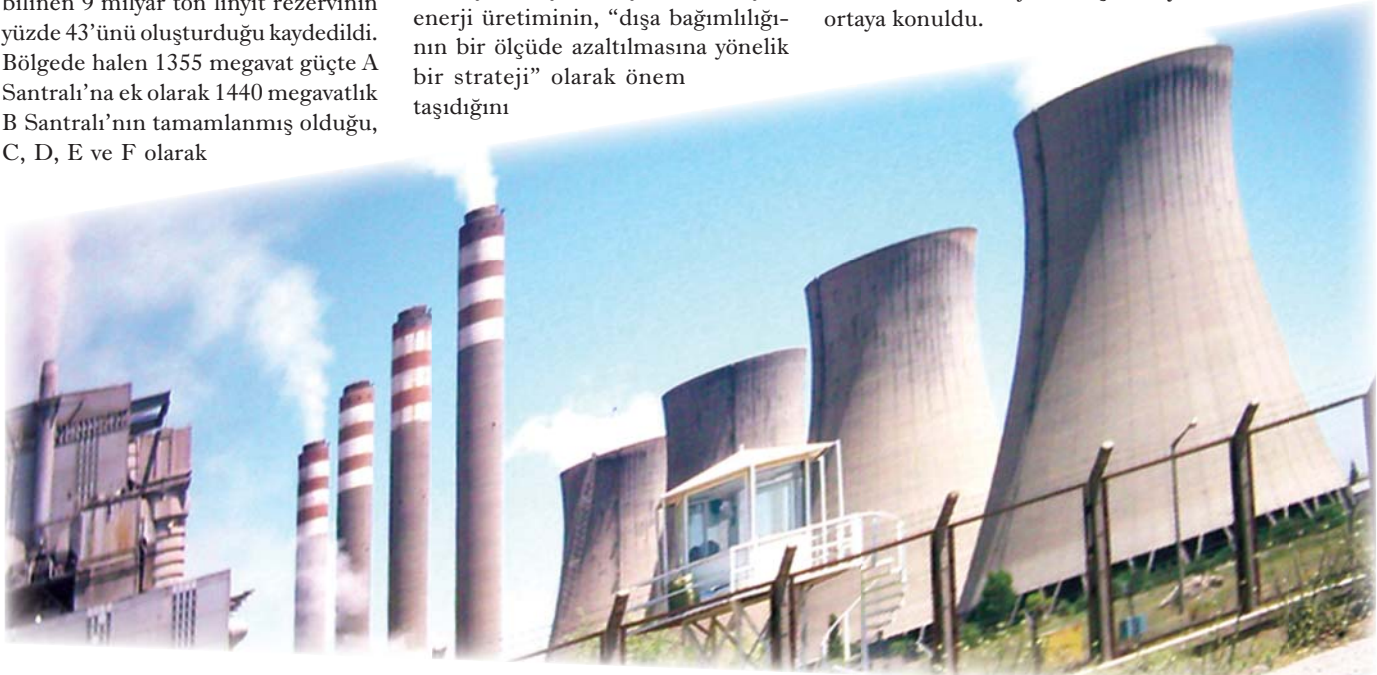
DEK-TMK tarafından hazırlanan Ocak 2007 tarihli raporda, son arama çalışmaları ile rezervi 4 milyar tona yaklaşan Afşin-Elbistan Linyit Havzası'nın Türkiye açısından geliştirmeye en uygun ve ekonomik enerji kaynağı olduğu belirtildi. Toplam 8 bin 600 megavat kurulu güçte santrali besleyebilecek olan Afşin-Elbistan Linyit Havzası'nın Türkiye'nin bilinen 9 milyar ton linyit rezervinin yüzde 43'ünü oluşturduğu kaydedildi. Bölgede halen 1355 megavat güçte A Santrali'ne ek olarak 1440 megavatlık B Santrali'nin tamamlanmış olduğu, C, D, E ve F olarak

adlandırılacak bir seri termik santral inşası planlandığı anımsatılan çalışmada, havzanın değerlendirilmesinin genel olarak yapılması, yöre için "bölgesel kalkınma projesi" tasarlanması önerildi.

Raporda, EÜAŞ ve MTA arasındaki anlaşmayla "Afşin-Elbistan Linyit Havzası'nın işletmeciliğine yönelik rezerv geliştirme ve teknolojik parametrelerin belirleneceği" çalışma bölgesel kalkınma projesi için "iyi bir fırsat" olarak değerlendirildi. "Bölgesel Kalkınma Projesi İdaresi" adı altında bir yapılanma kurulmasını önermek için DEK-TMK bünyesinde de bir çalışma grubu oluşturuldu.

Türkiye'nin yerli kaynaklara dayalı enerji üretiminin, "dışa bağımlılığının bir ölçüde azaltılmasına yönelik bir strateji" olarak önem taşıdığını

vurgulayan DEK-TMK, "Bu stratejiyi geliştirmek açısından ülkemizin önünde duran en önemli imkan Afşin-Elbistan Linyit Havzası'nın geliştirilmesidir" görüşünü bildirdi. Bölgesel kalkınma planı kapsamı "Elektrik Üretimi Amenajman Projesi, Elektrik Enerjisinin Nakli İle İlgili Ana Projesi, Madencilik Ana Projesi, Arazi Kullanım ve İskan Projesi, Arazi İslah Projesi, Su Kaynakları Kullanma Projesi, Çevre Kirliliği ve Hava Kalitesini Kontrol Projesi, Sağlık ve Eğitim Koşullarının Geliştirilmesi Projesi, İstihdamı Artırma Projesi, Ulaşım Altyapısının Geliştirilmesi Projesi, Elektrik Üretimi ve Linyit Madenciliği İçin Destek Endüstrilerin Kurulması Projesi" başlıklarıyla ortaya konuldu.

Afşin-Elbistan'ın Kapasitesi Yükseltilebilir

Afşin-Elbistan Linyit Havzası'nda toplam üretilebilir rezervin 2.8 milyar ton olarak kabul edildiği anımsatılan çalışmada, bu rezervin yeni çalışmalar ışığında arttığı ve daha da artırılması gerektiği şöyle anlatıldı:

“MTA tarafından yapılan sondajlar ve ilave etüdlerle yaklaşık 1 milyar ton daha artarak 3.8 milyar tona çıkmıştır. Havza'da sürdürülen rezerv artırma çalışmaları sonucu rezerv artışı beklenmektedir. (Ekonomik rezerv 5 milyar ton'u aşmaktadır) Bu durumda 5 bin 696 megavat olarak planlanmış Havza elektrik üretim kapasitesinin 7 bin 730 megavata çıkarılması ve dikkate alınmamış bazı rezerv bölümlerinin projelendirilmesi ve modern ve teknolojisi ileri termik santrallerin kurulması ile bu kapasitenin yaklaşık 1000 megavat daha artırılabileceği böylece Havza elektrik üretim kapasitesinin 8 bin 600 megavata kadar çıkarılabileceği düşünülmektedir.”

A Santrali Kapasitesinin Yüzde 33'ünü Kullanıyor

Afşin-Elbistan A Termik Santrali'nin özelliklerinin anlatıldığı çalışmada,

yıllık yakıt ihtiyacı 18 milyon ton olan santralin 8.1 milyar kilovatsaat yıllık elektrik üretim kapasitesi bulunduğu anımsatıldı. Ancak 22 yıllık işletme süresince tam kapasiteyle çalışmadığı ve önemli performans düşüklükleri gösterdiği kaydedildi. Santralin 2006 yılı için kapasite kullanım oranının da yüzde 33'de kalmış olacağı belirtilen çalışmada, şöyle denildi:

“Bu tip santrallarda kapasite kullanım oranının en az yüzde 80 civarına çıkarılması çok önemli ekonomik faydalar sağlayacaktır. Elektrik enerjisinin çok pahalı olduğu ülkemizde paçal maliyetleri düşürebilmenin önemli bir adım Afşin-Elbistan gibi önemli üretim potansiyeline sahip santralleri en verimli şekilde çalıştırmaktır. Bu konudaki engeller kolaylıkla aşılabilecek seviyededir.”

Santralin 4 ünitesinin havzadaki 3.4 milyar ton kömürün Kışlaköy sektöründeki 440 milyon tonluk kısmını kullanabileceği belirtildi. Santral kurulduğundan bu yana en yüksek üretimin 7.7 milyar kilovatsaat ile 1999 yılında gerçekleştirildiği kaydedilen çalışmada, santral kurulduğundan bu yana kilovatsaat elektrik üretimi başına ortalama 2.33 kilogram kömür tüketildiği hesabına yer verildi.

Santralin en önemli özelliğini “düşük kaliteli, yüksek nem ihtiva eden linyiti yakalayabilmek için projelendirilmiş olması” biçiminde ifade eden çalışmada, ortalama özgül ısı sarfiyatının kilovatsaat başına 3 bin 104 kilokalori olduğu, bunun da santralin işletim, bakım ve tamir gibi hususlarının verimli bir şekilde yapılmadığını gösterdiği kaydedildi. “Özgül ısı sarfiyatının yüzde 20 oranında düşürülmesi ile termik santralin kabul edilebilir bir işletme rejimine girmesi söz konusu olabilir” denilen çalışmada, şu saptamalara yer verildi:

“Santraldaki büyük alandaki yıpranma ve aşınma emreamadelik ve verimin çok düşmesine neden olmuştur. Bu sebeple santralde rehabilitasyon yapılmasına karar verilmiştir. Bu iş için Dünya Bankası'ndan 280 milyar Euro'luk kredi sağlanmış olup, teknik teklifler 26 Kasım 2006'da alınmıştır. Ticari tekliflerin Mart 2007'de alınması ve işin 2009 yılsonunda tamamlanması beklenmektedir. Bu termik santralin son ünitesi Haziran 2005 yılında yapılmış olmasına karşın 2006 yılında bu santralin tam kapasite üretimi için program yapılmamıştır.”

Afşin-Elbistan Santrallerinde Kömür Sıkıntısı

Yeni devreye alınan Afşin-Elbistan B Santrali'nin 1440 megavat kurulu güce sahip olduğu, yıllık üretim kapasitesinin de 9 milyar 360 milyon kilovatsaat olduğu anımsatıldı. Günlük yakıt ihtiyacı 72 bin ton olan santral ile A Santrali'nin EÜAŞ'a bağlı termik santraller kurulu gücünün yüzde 22.3'ünü oluşturduğu, EÜAŞ'ın tüm santralleri içinde ise yüzde 11.8'lik paya sahip olduğu, Türkiye kurulu gücünün de yüzde 6.9'unu oluşturduğu kaydedildi. B Santrali'nin bir kilovatsaat elektrik üretimi başına ortalama 2.08 kilogram kömür kullandığı belirtilen çalışmada, santrale kömür sağlanmasıyla ilgili sorunlar şöyle ortaya konuldu:

"Afşin-Elbistan B Santrali'ne kömür temin etmek için geçmişte 3 defa ihale edilen Çöllolar Kömür Sahası'nın işletme ihalesi her seferinde çeşitli nedenlerle iptal edilmiştir. Bu sebeple bugün hem A, hem B santralleri Kışlaköy kömür ocağından beslenmektedir. Bu ocak 2 santral yani 8 üniteyi besleyemeyeceğinden, Çöllolar Kömür Ocağı gecikmeden işletmeye alınmalıdır."

A Santrali'ne kömür temin eden madenin yıllık üretim kapasitesi 18 milyon ton olmasına karşın 22 yıllık süreçte ortalama yüzde 56 kapasiteyle çalıştığına dikkat çekilen çalışmada, bu oranın yüzde 80'in üzerine çıkarılmasının önemli bir maliyet düşüşü sağlayacağı kaydedildi.

Enerji Nakil Hattı İnşası Planlanmalı

Çalışmada yapılması istenen havza projesi kapsamında, "tüm santral projeleri tamamlandığında üretilen enerjinin büyük bir kısmının Batı ve Kuzey Batı Anadolu'ya nakli gerekeceğinden 765-800 kilovoltluk bir üst gerilimli enerji nakil hattı inşası" önerildi.

Havza'da yapılacak termik santral ve endüstriyel tesislerin yaratacağı hava kirliliğinin çevre standartların-

da tutulması için proje kapsamında planlamalar yapılması istenirken, şu görüşlere yer verildi:

"Afşin-Elbistan Linyit Havzası'nda mevcut olan A ve yeni kurulan B Santrali'ne ilaveten C ve D santrallerinin planlanmasının gündemde olması, dolayısıyla büyük çapta bir enerji üretiminin yapılması bu bölgede sosyal, ekonomik ve çevresel açıdan önemli etkiler yaratacaktır. Burada yapılacak olan ilave enerji yatırımları istihdamın artmasına ve ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmaya olumlu katkılar sağlayacaktır. Ancak diğer taraftan olumsuz çevresel etkiler yaratabilecektir. Özellikle, linyit kalitesinin düşük olması, kükürt ve toz içeriğinin yüksek, ısı değerinin düşük olması bu bölgede çevresel kirlilik yükünü artırabilecek olup, önemli ölçüde çevresel önlemlerin alınmasını ve çevre yatırımlarının yapılmasını gerekli hale getirecektir."

Bölgesel kalkınma planının bir parçası olarak Afşin-Elbistan Havzası'nda mevcut ve planlanan elektrik üretim ve madencilik tesislerinin endüstriyel olarak yerel tesisler ile desteklenmesi gerektiğine de dikkat çekildi. Bu kapsamda, "ağır ve hafif makine aksamı imali ve tamir bakım tesisleri, elektrik ve elektronik tamir bakım tesisleri, bant konveyör imali ve tamir bakım tesisleri, termik santraller ve linyit maden işletmeciliğinin ihtiyaç duyacağı imalat ve hizmet sektörlerinin belirlenmesi" önerileri sıralandı.

Linyit sahasında yer alan "gitya ve leonarditlerin", bölgede tarım sektöründe toprak güçlendirici olarak kullanılmasının organik tarım açısından dikkate alınabileceği ifade edilen çalışmada, bölgenin su ve arazi kullanımının santrallerin özellikleri göz önünde bulundurularak belirlenmesine yönelik öneriler sıralandı. Bölgede tarımın, sulamanın, ulaşım altyapısının, istihdamın, sağlık ve eğitimin geliştirilmesi için önerilere de yer verildi. ■

